

Gal op spar?

Zijn het ingekapselde, niet ontwikkelde bloeiwijzen? Zijn het inderdaad gallen? Zoja, wie veroorzaakte deze vergroeiingen dan? Zoniet, wat is het dan wel?

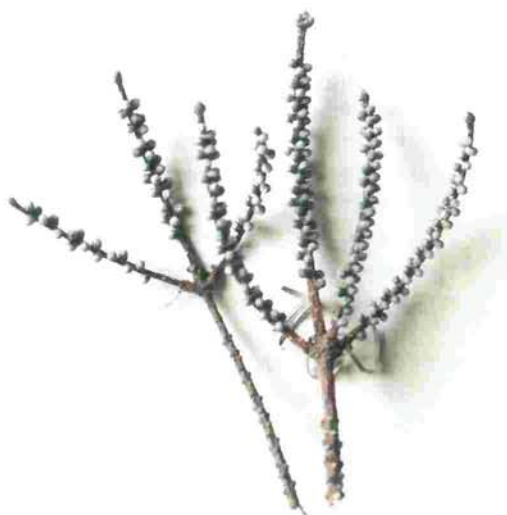
Tijdens het veldwerk voor de mosseninventarisatie van de Loonse en Drunense Duinen stootten Chris Buter en Kees van Kessel onlangs op een klein groepje sparren. Omringd door loofbomen stonden de circa dertien meter hoge sparren vrij dicht bij elkaar. Daartussen lagen enkele door de wind gevelde exemplaren. Een deel ervan had duidelijk de geest gegeven, maar enige bomen, die weliswaar schuin lagen, leefden nog. Een situatie die wel vaker voorkomt en dus niet bijzonder is.

Wat wel bijzonder was en sterk de aandacht van de bryologen trok, was dat op de uiteinden van sommige van de onderste takken gal-achtige uitgroeisels aanwezig waren, min of meer in rijen. Ook werden deze takeinden als 'afgebroken' op de grond aangetroffen. Voor zover te zien ging het daarbij om de onderste takken van deze bomen die duidelijk (nog) niet afgestorven waren.

De desbetreffende 'gallen' stonden op de onderzijde van de takuiteinden, dus onder de naalden. Ze waren eivormig, grijsblauw, circa twee tot vier millimeter groot. Ze waren bedekt door een dun laagje hars. Eerdere 'gallen' van de voorgaande generatie lieten een eierdopje-vormige voet achter waarin een bruine, moeilijk te definiëren rest zat.

Uiteraard probeerden de vinders deze 'gallen' op naam te brengen en er achter te komen wie de veroorzaker van deze vergroeiingen was. Grotere organismen, zoals galwespen, luizen en muggen, konden het niet zijn. Wel groeide het vermoeden dat het om ingekapselde, niet ontwikkelde mannelijke bloeiwijzen ging. Dit vermoeden werd versterkt doordat op de bewuste plek geen kegels werden aangetroffen.

Chris Buter inventariseert nu ook de mossen in het Liesbos, ten westen van Breda. Tijdens een van zijn bezoeken in augustus

Zijn dit ingekapselde, niet ontwikkelde mannelijke bloeiwijzen van de spar? Zoja, wie is de boosdoener?

FOTO: ROB VEREIJKEN

ontdekte hij dezelfde 'gal' aan sparren. Hoewel hij in de duinen niet goed kon vaststellen welke soort spar het was, bleek het hier overduidelijk om de douglasspar te gaan. De boom hing vol kegels met de grote kenmerkende schutblaadjes tussen de schubben. De 'gallen' zaten aan de omlaag hangende takken van rechtopstaande bomen.

Chris en Kees bleven blijven met een aantal vragen zitten. Wat is de oorzaak van die vreemde uitgroeisels? Zijn het inderdaad gallen? Maar ook zijn zij benieuwd of dit vaak voorkomt en of het wel ooit eerder werd waargenomen? Als dat wel het geval is, waar was dat dan en op welke naaldboomsoort zat het daar? Heeft u een antwoord? Stuur het dan naar Rob en naar de *Natura*-redactie!

Rob Vereijken (rob.vereyken@planet.nl) is redacteur van De Oude Ley, het afdelingsblad van de KNNV-afdeling Tilburg, waarin deze oproep eerder stond.